

Testpanel Theaterlezen

AUTEUR JANNEKE DE WAAL-BOGERS

In deze rubriek wordt eens per twee maanden nieuw logopedisch materiaal besproken. Verschillende logopedisten geven hun mening en delen hun ervaringen. [Suggesties voor materiaal dat in deze rubriek besproken kan worden kunt u doorgeven aan de redactie.](#)

Kinderen die moeite hebben met lezen weten dat veel oefenen belangrijk is. Dit is echter vaak niet leuk. Demotivatie is een belangrijk struikelblok en voor de professional die deze kinderen begeleidt niet altijd even makkelijk om aan te pakken. “Lezen begint bij plezier, als je lezen leuk vindt, dan pak je makkelijker een boek” geeft één van de panelleden bij dit testpanel aan. Ze slaat daarmee de spijker op zijn kop. Maar hoe pak je dit dan aan? Theaterlezen biedt volgens de ontwikkelaar een succesvolle manier om van het oefenmoment een kwaliteitsmoment te maken waarbij kinderen meer plezier hebben in het lezen. De leden van het testpanel hebben Theaterlezen uitgetest om te kijken of dit in de praktijk echt zo is.

Doel en doelgroep

De ontwikkelaar van Theaterlezen omschrijft Theaterlezen als een motiverende samenleesvorm waarbij twee of meer lezers een tekst voorlezen vanuit de verschillende rollen die in de tekst voorkomen. Het is ook bekend onder de naam Toneellezen. Theaterlezen is een leesactiviteit, teksten worden dus niet uit het hoofd geleerd. Het lezen wordt geoefend door het herhaald lezen van teksten. Hiermee wordt gewerkt naar het uiteindelijke doel: het voorlezen van de tekst voor publiek. Dit wordt een leesvoorstelling genoemd: de lezers houden het boek in de

hand en dragen de tekst voor aan bijvoorbeeld hun klasgenootjes.

Herhaald lezen is voor zwakke lezers vaak een saaie activiteit. Door Theaterlezen te gebruiken stelt de ontwikkelaar dat het herhaald lezen van een tekst niet saai is maar juist motiverend, omdat er toegewerkt wordt naar de leesvoorstelling. Daarnaast is er genoeg ruimte voor de professional om leesinterventies te plegen. Tijdens het herhaald lezen kan daardoor ook geoefend worden met vloeiend lezen. Het doel van Theaterlezen is het verbeteren van de leesvloeiend-

Bij uitgeverij de Inktvis zijn de volgende theaterleesboeken beschikbaar:

Kikkers, kikkers en nog meer kikkers
(Lieshout, E. van & E. van Os, 2014).

Geschied voor groep 4/5, € 16,95

Verkeerd verbonden (A. Bon, 2014).

Geschied voor groep 6/7/8, € 16,95

Twee kilo vliegen. Moppenboek (Kaathoven, N. van & L. van Pelt). Geschied vanaf 9 jaar,
€ 16,95

Handleiding Theaterlezen:

Knuttel, E. (2015) Applaus voor jou!

Handleiding Theaterlezen voor leesbegeleiders.

Uitgeverij de Inktvis (www.inktvis.nl).

Prijs: € 16,95

Op www.theaterlezen.nl staat meer informatie over Theaterlezen en kunnen bijlagen van de handleiding worden gedownload.

heid. Op de basisschool wordt hier vaak weinig tot geen aandacht aan besteed en ligt de focus op het verbeteren van de leessnelheid. Doordat er bij Theaterlezen wordt gelezen vanuit personages uit de tekst wordt de lezer betrokken bij de inhoud van de tekst. Dit stimuleert het tekstbegrip. Niet alleen vloeiend lezen maar ook lezen met een goede prosodie is daarbij van belang. Dit vereist inzicht in de tekst en de boodschap die overgedragen moet worden aan de luisteraar (Knuttel, 2013).

Handleiding

De Handleiding Theaterlezen is net verschenen en nog niet door het testpanel gebruikt. In de handleiding wordt een theoretische onderbouwing gegeven op basis van het literatuuronderzoek dat de ontwikkelaar heeft uitgevoerd in het kader van haar masteropleiding SEN (taal-/dyslexiespecialist).

HET TESTPANEL

Deze editie van het testpanel is tot stand gekomen dankzij:

Nina Beijer-Meijer, Chantal Mailly, Manon van Dijk, Ingrid de Goede en Moniek Drinkenburg.

Tevens is de reactie van mw. Elseline Knuttel (ontwikkelaar) in de tekst verwerkt.

In de theoretische onderbouwing wordt ingegaan op het gebruiken van Theaterlezen als motiverende leesactiviteit. Ook de samenhang tussen vloeiendheid, leesbegrip en motivatie wordt besproken. De ontwikkelaar adviseert om de veranderingen in de leesvloeiendheid te meten met een running record, omdat met AVI en DMT leestoetsen alleen snelheid en correctheid van het lezen worden gemeten. Er wordt in dit kader geadviseerd de Multidimensional Fluency Scale

te gebruiken omdat deze de aspecten expressie en volume, frasering, soepelheid en snelheid meet. Ook is in de handleiding een vloeiendheidsschaal opgenomen die kan worden gebruikt. In de handleiding missen gegevens over onderbouwing en normering van deze schaal. De schaal lijkt daarom vooral goed bruikbaar voor het vastleggen van subjectieve observatiegegevens over de vloeiendheid tijdens het lezen.

De handleiding bevat ook een hoofdstuk waarin concreet wordt beschreven welke instructie gegeven moet worden aan het kind dat gaat oefenen met Theaterlezen. Ook de opbouw van de oefensessies wordt hierin beschreven. De opbouw van het bekende Connect- of RALFI-lezen heeft hieraan ten grondslag gelegen. Er wordt geadviseerd Theaterlezen te oefenen in vier à vijf sessies per tekst. Binnen die sessies zijn verschillende fases te onderscheiden (zie kader 1). Elke sessie duurt 20 minuten.

De rol van de professional is bij Theaterlezen van groot belang. In de handleiding wordt benoemd dat de professional tijdens het oefenen de volgende taken heeft: voordoen, leesinstructie geven, stimuleren, vragen stellen, faciliteren, gerichte feedback geven en reflecteren. Bij Theaterlezen komt hier specifiek bij dat de professional extra aandacht moet besteden aan prosodie, luisterhouding, oogcontact tijdens het lezen (de 'voorlezers' onderling en de 'verteller' met het publiek) en gezichtsexpressie.

Door Theaterlezen te gebruiken is herhaald lezen van een tekst niet saai is maar juist motiverend

Sessie 1

- Kennismaking met het verhaal
- Het voorlezen ervan en hardop denken over
- Minilessen over Theaterlezen en vloeiendheid
- Het verdelen van de rollen
- Samen het hele script lezen

Sessie 2

- Voor het eerst leest ieder alleen zijn eigen rol
- Herhaald lezen
- Praten over verhaal en karakters
- Feedback en vloeiendheidsinstructie
- Minilessen over nog meer aspecten van Theaterlezen en vloeiendheid
- Dagelijks script thuis lezen

Sessie 3

- Oefenen, oefenen, oefenen
- Feedback op elkaar
- Voorbereiden op de leesuitvoering
- Doorloop: zonder onderbreking de tekst doorlezen, staand uitvoeren. Pas na afloop van de doorloop benoemen wat er goed ging en wat nog beter kan

Sessie 4

- Nog een keer 'droog' oefenen: de hele tekst of een enkele passage
- Generale repetitie: de gehele tekst repeteren, met opkomst, inleiden, voorstellen, lezen en buigen

Sessie 5

- Het 'toi-toi-toi-moment': de leesbegeleider spreekt vertrouwen uit en wenst de lezers veel succes en plezier
- Uitvoeren
- Nabespreken: vieren van het succes en reflecteren

(Uit: Knuttel, 2015).

KADER 1.

Het doel van Theaterlezen is het verbeteren van de leesvloeiendheid, op de basisschool wordt hier vaak weinig tot geen aandacht aan besteed

Materiaal

Om aan de slag te gaan met Theaterlezen zijn theaterleesteksten nodig. Deze dienen te voldoen aan een aantal punten die benoemd zijn in de handleiding. Allereerst dienen de teksten korte afgeronde teksten te zijn. Er moet sprake zijn van een duidelijk plot met interessante karakters en een te overwinnen dilemma. Er moet gelijkmatige verdeling van beurtname zijn en een verteller-rol. Als laatste wordt geadviseerd om teksten te gebruiken met een overzichtelijke vormgeving (Knuttel, 2015).

De theaterleesboeken van uitgeverij de Inktvis worden beschreven door de leden van het testpanel als kleurrijk en uitnodigend. De kwaliteit wordt als goed beoordeeld met overzichtelijke teksten en een prettig lettertype. De illustraties bij de teksten sluiten goed aan en leiden niet af. De duidelijke verdeling van personages wordt nadrukkelijk benoemd. Voorin de boeken staat een korte introductie, dit is voor kinderen die voor het eerst gaan Theaterlezen heel handig.

Gebruikerservaring

De leden van het testpanel hebben in verschillende mate ervaring (van weinig tot veel ervaring) met het gebruiken van Theaterlezen tijdens de behandeling. Alle panelleden benoemen dat ze snel en gemakkelijk met de methode aan de slag konden.

Inzet tijdens logopedische behandeling

De deelnemers geven aan Theaterlezen in te zetten bij kinderen in de basisschoolleeftijd,

één deelnemer benoemt expliciet dat ze het bij kinderen in groep 5/6 gebruikt. Als doelgroep omschrijven de deelnemers allen kinderen met leesproblemen. Meerdere keren komt de inzet bij kinderen met motivatieproblemen ten opzichte van het lezen naar voren. Eén deelnemer benoemt ook inzet bij kinderen met taalproblemen.

Naast het vergroten van de motivatie bij het lezen (en het oefenen van het lezen) wordt het stimuleren van leesplezier en het vergroten van succeservaringen genoemd. "We proberen door het aanbieden van Theaterlezen de 'Circle of failure' te doorbreken" aldus één deelnemer. Verder worden het verbeteren van het vloeiend lezen, woordherkenning en leestempo benoemd. Ook het vergroten van de woordenschat en leesbegrip wordt als doel gezien. Dit kan doordat de teksten uit de boeken uitnodigen tot gesprek. Eén deelnemer geeft aan Theaterlezen ook in te zetten bij pragmatische problemen en zo te werken aan het inleven in een ander (inleven in personen in de tekst).

De meeste panelleden zetten Theaterlezen in tijdens een één-op-één situatie. Eén panelid heeft ook bij groepjes kinderen Theaterlezen ingezet. Kinderen worden enthousiast van elkaar, dat werkt aanstekelijk en motiverend. Wel duurt het lezen van de tekst langer doordat er meer beurtwisseling is tussen verschillende kinderen.

Motiveren

Volgens de ontwikkelaars zorgt Theaterlezen voor het vergroten van de leesmotivatie.

Alle leden van het testpanel onderschrijven dit ten eerste en zijn lovend over de effecten die zij zien. Zelfs kinderen die een zeer lage leesmotivatie hebben kunnen met Theaterlezen gemotiveerd worden. Het herhaald lezen wordt door kinderen niet als vervelend ervaren, zo benoemt een panelid dat kinderen vragen: "Zullen we nog een keer lezen maar met een andere stem?". Er komen meerdere succesmomenten naar voren, zo was er een lezertje zo enthousiast dat het hele gezin en vriendjes en vriendinnetjes mee moesten lezen. Er worden verschillende redenen genoemd voor de groei in motivatie. Zo moeten kinderen echt actief meedoen omdat het lezen van de personages om de beurt gaat. Ze moeten dus in de gaten houden wanneer ze weer aan de beurt zijn. Ook mogen ze zelf een rol kiezen en rollen verdelen. Kinderen leggen hun emotie in de rol en zijn daarom meer bezig met het vertolken van hun personage dan technisch lezen. Als laatste wordt genoemd dat kinderen het 'samen lezen' erg prettig vinden. Zowel het kind als bijvoorbeeld de ouder die meeleeft ervaart veel leesplezier. Dit zijn kwaliteitsmomenten waardoor kinderen meer zin krijgen in lezen en waardoor hun zelfvertrouwen groeit. Belangrijk om dit te bereiken is dat het leesniveau van de kinderen past bij het niveau van het theaterleesboek.

Thuis oefenen

Thuis oefenen lukt goed met Theaterlezen. Het nodigt uit om samen thuis met het kind een boek te lezen. Alle kinderen en ouders uit een gezin kunnen meedoen. Ouders krijgen hiervoor een duidelijke instructie. Ook ouders kunnen gedemotiveerd zijn met betrekking tot het thuis oefenen met lezen, of niet goed weten hoe ze thuis samen kunnen lezen. Dan kan Theaterlezen een goede bijdrage leveren.

Een panelid gaf aan dat zij de leesvoorstelling thuis laat filmen. De opname wordt dan (vol trots) tijdens de logopedie getoond. De opname geeft de logopedist meteen veel informatie: hoe leest het kind thuis, hoe is de interactie met de medelezer? Een panelid benoemt: "Ik heb weleens een jongetje in behandeling gehad die heel trots zijn opname liet zien. Hij lag ontspannen met het boek op de bank en las niet voor uit het boek, maar met een hele grote grijns noemde hij de tekst op uit zijn hoofd. Natuurlijk

LITERATUURLIJST

- > Knuttel, E. (2013). Beter lezen door inleving. Theater als inspiratiebron. *Tijdschrift voor Remedial Teaching* 2013/3, pp 16-19
- > Knuttel, E. (2015) *Applaus voor jou! Handleiding Theaterlezen voor leesbegeleiders*. Uitgeverij de Inktvis

heel erg knap, maar niet de bedoeling. We hebben hierdoor wel kunnen bijsturen." Het opnemen van de leesvoorstelling is een afwijking van de voorgeschreven opbouw van het oefenprogramma. Als er tijdens de behandeling geen mogelijkheid is tot een echt optreden, is dit een goede tussenoplossing.

Aanrader?

Bij de vraag of Theaterlezen een aanrader is zijn alle panelleden het met elkaar eens: dat is het zeker. Aanvullend wordt genoemd dat het een goede manier is om een leesdip tegen te gaan, tijdens de vakantie kan er ook goed geoefend worden met Theaterlezen. Het is een prettige aanvulling op gewone leesboeken zodat kinderen blijven lezen en zo leeskilometers maken. Ook is het laagdrempelig voor stagnerende lezers met beperkte leesmotivatie. Als kritische noot wordt aangegeven dat het belangrijk is om als logopedist wel kennis te hebben over het leesproces en de leesontwikkeling van kinderen, zodat kinderen de goede instructie krijgen en er tijdens het lezen goed bijgestuurd kan worden.

Als enig verbeterpunt beschrijven panelleden de wens voor meer beschikbare titels. ■

“We proberen door het aanbieden van Theaterlezen de ‘Circle of failure’ te doorbreken”

PRAATPAALTJE

TEAMLEIDER LOGOPEDIE 0,8 - 1,0 FTE

Locatie: Faculteit Gezondheidszorg, Utrecht (Uithof)

Contactinformatie: Hans.Merkx@hu.nl

De HU heeft een mooie vacature teamleider Logopedie voor iemand die vanuit visie leiding geeft aan Logopedie-onderwijs en bijdraagt aan de nauwere verwechting van onderwijs, onderzoek en de beroepspraktijk.

Betrouwbare partner voor de logopedist

Met Intramed overziet u in één oogopslag alle afspraken met uw patiënten, beschikt u over een compleet EPD en hebt u 24/7 inzicht in de omzetontwikkeling van uw praktijk.

Efficiënt met uw tijd

Meteen in de behandelkamer beginnen aan de hulpvraag van de patiënt. De patiënt kan zelf vanuit huis zijn gegevens in zijn dossier zetten en een afspraak maken. Dat scheelt u veel tijd.

Met Intramed PLUS beschikt u over:

- online inschrijving en afsprakenbeheer
- online vragenlijsten (ook eigen vragenlijsten)
- online intake

Handige koppelingen

Bovendien koppelt de software met handige applicaties waaronder de AfsprakenApp. Deze herinnert uw cliënt aan zijn afspraak, wat een goede service is voor uw cliënt en het scheelt u no-shows.

Standaard compleet

Intramed is een compleet programma en bevat alle functionaliteiten en handigheidjes om uw praktijkvoering makkelijk en soepel te laten verlopen.

Alle functionaliteiten noemen is gewoon onmogelijk maar op onze website vindt u een overzicht van de belangrijke functies.

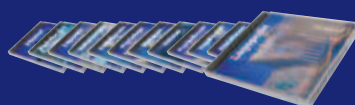
Kijkt u eens op www.intramed.nl/logopedie. En heeft u vragen of specifieke wensen dan kunt u ons altijd mailen of bellen: info@intramed.nl of 0182-621 107

Gegevens meenemen

Wij bieden ruime mogelijkheden om gegevens van uw huidige softwarepakket over te nemen in Intramed. Meer informatie bij de afdeling Verkoop & Administratie op 0182 – 621 107

intramed

De praktijk gaat erop vooruit

Noordkade 94 - 2741 GA Waddinxveen
T 0182 62 11 07 - F 0182 62 11 99
info@intramed.nl

Op de website treft u tevens uitgebreide productinformatie voor uw praktijk:
www.intramed.nl/logopedie